

Deze bezwaren worden door de afbeeldingen, die sommige teksten begeleiden, eer vergroot dan ondervangen. In plaats van een beeld der werkelijkheid te geven, laat de teekenaar, die meestal de planten nooit in natura heeft gezien, zich door de traditie of de symboliek leiden of offert, zonder eenig gemoedsbezwaar, de natuurgetrouwheid op aan de eischen van stijl of decoratie.

Den schrijver op dezen tocht door den verwilderden doolhof der middeleeuwsche plantkunde te volgen, eischt inspanning en oplettendheid, bij iederen voetstap dreigen nieuwe valstrikken, iedere oogopslag onthult nieuwe verrassingen. Wil men zich deze moeite getroosten, dan wordt zij beloond; al mag ik het woord boeiend hier niet in den zin van meeslepend gebruiken, toch is het hier op zijn plaats: een grondige lectuur van dit hecht gebouwde werk houdt onze aandacht gevangen en vergoedt aan blijvend bezit, wat het aan vluchtige verstrooiing doet missen.

Niet minder dan 70, met zorg gekozen en uitstekend uitgevoerde afbeeldingen, voor een groot deel in den vorm van platen buiten den tekst, leveren een duidelijke en onmisbare toelichting bij het geschreven woord. Een logische en overzichtelijke indeeling der hoofdstukken, een uitvoerig zaakregister, een lange lijst van synoniemen der plantennamen, een woordenlijst van die namen, zoowel van Romaansche als van Germaansche afkomst en een uitgebreide literatuurlijst verhoogen de waarde van dit boek voor ieder, die in de geschiedenis der plantkunde, dan wel in die van de genees- of artsnijkunst den weg wil vinden.

M. A. VAN ANDEL.

LITERATUUR-OVERZICHTEN.

Janus, Archives internationales pour l'histoire de la médecine et la géographie médicale. Trente et troisième Année, Septième livraison. Juillet 1929.

W. ARTELT. *Geschichte der Anatomie der Kiefer und der Zähne bis zum Ausgang der Antike.* — Bij de primitieve volken speelden de tanden een groote rol. In de Babylonisch-Assyrische geschriften worden de tandziekten uitvoerig vermeld. Den tandworm, paradentose, tandabscessen, pulpitis kenden zij. Bij de Egyptenaren daarentegen vindt men maar spaarzame mededeelingen op dit gebied. De EDWIN-SMITH-papyrus bevat een anatomische beschrijving van de kaken en de tanden. De tandprothese in primitieven vorm was hun bekend. Bij de Etruskiërs vindt men ex-voto's, die een gebit voorstellen. De oude Indiërs kenden het tandemail. De kennis van het gebit bij de Joden was zeer gering. (*Wordt vervolgd*).

G. STICKER. *Entwicklungsgeschichte der spezifischen Therapie.* — Naast het algemeene geneesmiddel, dat op de levenskracht, de ziel en de physis inwerkt (Quinta essentia van LULLUS, Mumia van HOHENHEIM, dierlijk magnetisme van MESMER, geestelijke artsnijskracht van HAHNEMANN, zieleldamp van GUSTAV JÄGER) staan de specifica. HOHENHEIM gaf in de signatuurleer, die hij uit THEOPHRASTUS ERESIOS, DIOSCURIDES en PLINIUS had leeren kennen, een reeks van phantastische specifica, die niets met ervaring te maken hadden. Een aanleiding tot het zoeken van een specificum was het optreden van de syphilis, tegen welke ziekte de Galeensche geneesmiddelen faalden. HOHENHEIM vond in het kwikzilver een werkzaam middel. Er vormden zich *specifici medici*, die middelen tegen bepaalde ziekten hadden, welke soms geheim gehouden werden (DE LE BOE SYLVIVS; Specificum febrifugum SYLVIVS = chloras calicus).

Janus. Archives internationales pour l'histoire de la médecine et la géographie médicale. Trente et troisième Année. Huitième livraison. Août 1929.

H. LECLERC. *Histoire de l'asphodèle*. De affodil (*asphodelus ramosus* L.) komt voor in Zuid-Europa, behoort tot de lelieachtigen en heeft door haar bekoorlijk uiterlijk een groote rol gespeeld in de godenwereld. De bol wordt gebruikt als voedsel voor mensch en dier en als geneesmiddel. HIPPOCRATES gebruikte ze in aftreksel bij brandwonden, geelzucht, enz. Bij DIOSCORIDES vindt men een veelvuldiger gebruik (diureticum, emmenagogum, braakmiddel, purgeermiddel enz.). PLINIUS paste ze toe bij tering, jicht, rheumatisme en gebruikte ze als aphrodisiacum. In de 18de eeuw geraakte de bol in discrediet en verdwijnt zij uit de boeken. Vóór eenige jaren (1909) bereidde LAFONT het asphodèline, dat in werking overeen kwam met scillitine.

G. STICKER. *Entwicklungsgeschichte der spezifischen Therapie*. (Schluss). — Sedert HOHENHEIM zijn de plantaardige en mineralogische geneesmiddelen door de spagyrische bereiding meer specifiek en gevaarlijker geworden. Naast de galenisten en de paracelsisten vond men onder de artsen de hippocratici waartoe behoorden SYDENHAM (1624—1689) BOERHAAVE (1668—1738) en BAGLIVI (1668—1707). SYDENHAM legde er den nadruk op, dat de arts zich beperken moest tot weinige, beproefde geneesmiddelen. BOERHAAVE en zijn school (VAN SWIETEN te Weenen) waren dezelfde meening toegedaan, ook hij kende geen specifica. STOLL (1742—1789) en HUFELAND (1762—1836) schreven hun geneesmiddelleer op den nagel van den pink en gebruikten slechts braakmiddelen, aderlatingen en opium. BAGLIVI zocht naar specifieke geneesmiddelen, omdat iedere ziekte een eigen oorzaak had, die hij zich eenigszins parisitair voorstelde. Tot een beter inzicht kwam men toen men statistieken betreffende de genezing door geneesmiddelen aanlegde bij typhus en er uit bleek, dat geneesmiddelen slechts een schadelijken invloed hadden (SCHÖNLEIN).

F. M. G. DE FEYFER.

BLADVULLING.

Bij het doorbladeren van den bundel, bevattende enkele bescheiden der voor-malige Clinische School, welke stukken zich in één map bevinden met die van den Hortus Botanicus, kwam mij een stukje papier in handen, dat het volgende hekeldichtje bevatte, ongetwijfeld ontsproten aan het brein van een rijmelaar, die op een kermisdag het Theatrum Anatomicum bezocht had „om eens heerlijk te griezelen”.

„Hier Is 't verblijf der Chirurgyen”
 „En het School der Medicynen”
 „Hier Syn de Slaagers In de Hall”
 „'t Gebouw Staat scheef, 't Gebouw Staat Mal.”
 „Hier leert men Uw met weinig woorden”,
 „Het Menschen- en het beestenmoorden”
 „Hier leert men Uw met Wynig Zeeden”,
 „Om Menschen en beesten te Ontleeden”.

G. HELLINGA.
